Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र – I) (नवीन) (CBCS) परीक्षाः ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Research Process in Physical Education & Sports Sciences
(23503101)

वार, दिनांक : गुरूवार, ०१-०१-२०२६ कमाल गुणः ८०
वेळः दुपारी ०३ः०० ते ०६ः००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) नियंत्रित गट परिस्थिती ––– मध्ये उपयोजित केली जाते.
अ) सर्वेक्षण पद्धत ब) वर्णनात्मक संशोधन
क) प्रायोगिक पद्धत ड) वरील सर्व

२) खालीलपैकी कोणते संशोधनाचे साधने नाही.
अ) आलेख ब) आकृती
क) प्रश्नावली ड) यापैकी नाही

३) संशोधनाची माहिती ––– आहे.
अ) गुणात्मक ब) संख्यात्मक
क) दोन्ही अ आणि ब ड) यापैकी नाही

४) नमुना निवड ––– मधून घेतली जाते.
अ) जनसंख्या ब) गृहीतके
क) प्रश्नावली ड) सांख्यिकी

५) ––– हे संशोधन आराखडयाचे घटक आहे.
अ) अभ्यासासाठी निवडलेला नमुना
ब) माहिती संकलनाची साधने
क) संशोधन पद्धती
ड) वरील सर्व

६) प्राथमिक व दुय्यम स्त्रोत्राचा सामान्यपणे ––– या संशोधन पद्धतीत केला जातो.
अ) सर्वेक्षण ब) ऐतिहासिक
क) प्रायोगिक ड) शालेय सर्वेक्षण

७) गुच्छ नमुना निवड हा ——— नमुन्याचा प्रकार आहे.
   अ) संभाव्य ब) असंभाव्य
   क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

८) स्तरीय नमुना ही ——— प्रकारची नमुना निवड आहे.
   अ) संभावस्तर ब) असंभावस्तर
   क) सहहेतुक ड) यापैकी नाही

९) दप्तर नोंदणी या आधार सामुग्रीचे संकलन म्हणून ——— संशोधन पद्धती वापरली जाते.
   अ) ऐतिहासिक ब) प्रायोगिक
   क) वर्णनात्मक ड) यापैकी नाही

१०) संशोधनात कार्यात्मक व्याख्या ———साठी वापरतात.
   अ) उजळणी ब) संकल्पना निर्मिती
   क) नेमकेपणा ड) विश्वसनीयता

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) संशोधनामध्ये संबंधित संशोधनाचा आढावा घेण्याचे महत्व स्पष्ट करा. **१०**
ब) उपयोजित संशोधन व कृती संशोधन म्हणजे काय? चर्चा करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर द्या. (कोणताही एक) **१५**
अ) संशोधन नमुना निवडीचे महत्व काय? नमुना निवड प्रक्रिया सविस्तर लिहा.
ब) संशोधनाची साधने म्हणून प्रश्नावली आणि मुलाखत यांचे महत्व स्पष्ट करा. व प्रश्नावलीचे प्रकार सांगा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) शारीरिक शिक्षण क्षेत्रामध्ये संशोधन करणे जरूरीचे का आहे? उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) संशोधनाच्या प्रमुख पद्धती कोणत्या? प्रायोगिक पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) व्यक्ती अभ्यास
ब) क्रीडा व शारीरिक शिक्षणातील संशोधनाचे क्षेत्र
क) आंतर परीक्षण व बाह्य परीक्षणे
ड) वर्णनात्मक पद्धत (Survey Method)
इ) संशोधनाची साधने

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Research Process in Physical Education & Sports Sciences (23503101)

Day & Date: Thursday, 01-01-2026 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **10**

1) Controlled group condition is applied in _____.
a) Survey Research b) Descriptive Research
c) Experimental Research d) None of these

2) Which one of the following is a research tool?
a) Graph b) Diagram
c) Questionnaire d) None of these

3) The data of research is _____.
a) Qualitative only b) Quantitative only
c) Both a and b d) None of these

4) Sample selection is through ____.
a) Population b) Assumption
c) Questionnaire d) Statistics

5) _____ of the following is component of research design.
a) Sample of study b) Tools of data collection
c) Research method d) All of these

6) Primary and Secondary sources are used in _____ research.
a) Survey b) Historical
c) Experimental d) School survey

7) Cluster Sampling are _____ types.
a) Probability b) Non Probability
c) Both a and b d) None of these

8) Stratified sample is a _____ types of sampling.
a) Probability b) Non Probability
c) Purposive d) None of these

9) Record as a collection of support system is used in _____ research.
a) Historical b) Experimental
c) Survey d) None of these

10) In research operational definition are used for _____.
a) Revision b) Concept formulation
c) Precision d) Reliability

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain the importance of reviewing related research in research. **10**

b) What do you mean by applied research and action research? Discuss. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) What is the importance of Research sampling? Give in details the procedure of sampling.

b) Explain the relative importance of Questionnaire and Interview as tools of research. What are the types of Questionnaires?

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Why it is necessary to do the research in the field of Physical Education? Explain in detail with suitable examples.

OR

b) Which are the main research methods? Describe about experimental method in detail?

Q.5 Write Short Notes. (Any Four) **20**

a) Case study
b) Area of research in Physical Education and Sports
c) Internal and External criticism
d) Survey method
e) Tools of Research

SLR-KD-2

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र - I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Sports Bio-mechanics and Kinesiology (23503102)

वार, दिनांकः शनिवार, २०-१२-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळः दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) क्रीडेमध्ये जिवयांत्रिकतेचे महत्त्व का आहे.
अ) क्रीडा प्राविण्य वाढविण्यासाठी ब) दुखापतीची काळजी घेण्यासाठी
क) अ) आणि ब) दोन्ही ड) यापैकी नाही

२) क्रीडा जिवयांत्रिक शास्त्र हे ––– चे वर्णन करते.
अ) क्रीडेबद्दलचे जिवयांत्रिक ब) गतीशास्त्र
क) क्रीडेचे पदार्थ विज्ञान ड) क्रीडेची गतीमानता

३) एका बिंदूपासून दुसऱ्या बिंदूपर्यंत सरळ रेषेत होणाऱ्या गतीस ––– म्हणतात.
अ) गुंतागुंतीची गती ब) सामान्य गती
क) कोनीय गती ड) रेषीय गती

४) बास्केट बॉल मधील ड्रिबल करत असताना न्यूटनचा गतीविषयक कोणता नियम लागू होतो?
अ) जडत्वाचा ब) क्रिया प्रतिक्रियेतेचा
क) गतीवृद्धता ड) वरील सर्व

५) सायकल चालविणारा धावपट्टू ––– बल तोलण्यासाठी आतील बाजूस झुकतो.
अ) केंद्रस्तरी ब) केंद्रगामी
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

6) ––– या बिंदूवर शरीरातील सर्व वजन किंवा द्रव्यमान एक केंद्रीत झाले आहे असे मानले जाते.
अ) प्रक्षेपण ब) जठर
क) गुरुत्वमध्य ड) वेग

७) गॅस्ट्रोक्नीमीअस स्नायू --- या ठिकाणी आहे.

अ) खांदा	ब) कटिबंध
क) कोपरा	ड) यापैकी नाही

८) --- हे स्नायू वर्गीकरणाचे प्रकार आहे.

अ) गुळगुळीत स्नायु	ब) अस्थिस्नायू
क) हृदयाचा स्नायू	ड) वरील सर्व

९) अल्नार फ्लेक्शन हालचाल --- या सांध्यातून होते.

अ) कोपरा	ब) गुडघा
क) अ) आणि ब) दोन्ही	ड) मनगट

१०) सायनोव्हियल सांधे --- आहेत.

अ) किंचीत हालणारे	ब) मुक्त हालणारे
क) अ) आणि ब) दोन्ही	ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) बल व बलांचे प्रकार क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा. **१०**

ब) हॅमस्ट्रिंग, रेक्सफिमरेस स्नायू स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) १५

अ) जिवयांत्रिक शास्त्राचे शारीरिक शिक्षण व क्रीडा मध्ये महत्त्व स्पष्ट करा

ब) उंच उडी मधील जिवयांत्रिक तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

अ) प्रक्षेपण व प्रक्षेपणाचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.

ब) बासेप, पेक्टोरिलमेजर व मायनर स्नायू स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**

अ) स्थिर व अस्थिर समतोलत्व

ब) हवेचा रोध

क) मनगटाचा सांधा

ड) खांद्याचा सांधा

इ) घोटाचा सांधा

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Sports Bio-mechanics and Kinesiology (23503102)

Day & Date: Saturday, 20-12-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **10**

1) Why it is important to know Biomechanics in sports.
a) Improve sports Performance b) Prevent sports injuries
c) Both a) and b) d) None of these

2) Sports Biomechanics can be described as ___.
a) Mechanics of sports b) Kinesiology
c) Physics of sports d) Sports dynamics

3) Motion is straight line from one point to another point is called ___.
a) Complex motion b) General motion
c) Angular motion d) Liner motion

4) During Dribbling in basket ball which law of motion of newtons is effective used.
a) Law of Inertia b) Law of Action reaction
c) Law of Acceleration d) All of these

5) Cyclist and runner leans into a curve to affect the torque created this example is ____.
a) Centripetal Force b) Centrifugal force
c) Both a) and b) d) None of these

6) The point were the entire mass weight of the body may be considered to be concentrated by is ____.
a) Projectile b) Lever
c) Center of gravity d) Velocity

7) Gastrocnemius muscle is located in ____.
a) Shoulder b) Hip
c) Elbow d) None of these

8) ____ is a types of muscle classification.
a) Smooth muscle b) Skeletal muscle
c) Cardic muscle d) All of these

9) Ulnar Flexion movement occurs through ____ joint.
a) Elbow b) Knee
c) Both a) and b) d) Wrist

10) Synovial joints are ____.
a) Slightly movable b) Freely movable
c) Both a) and b) d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain Force and its types with sports examples. **10**

b) Explain Hamstring, Rectus femoris muscles. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain Importance of Biomechanics in Physical Education and sports.

b) Explain Mechanical analysis in High jump.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain projection and types of projection with sports examples.

OR

b) Explain Biceps, Pectoralis major and minor muscle.

Q.5 Short Notes (Any Four) **20**

a) Static and Dynamic stability

b) Air resistance

c) Wrist joint

d) Shoulder joint

e) Ankle joint

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र - I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Yogic Sciences (23503103)

वार, दिनांक: मंगळवार, २३-१२-२०२५ — कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) 'आंतरराष्ट्रीय योग दिन' कोणत्या दिवशी साजरा केला जातो?
अ) २९ ऑगस्ट — ब) २१ जून
क) २३ जून — ड) यापैकी नाही

२) हठयोगातील 'ह' म्हणजे ---.
अ) उजवी नाकपुडी — ब) डावी नाकपुडी
क) दोन्ही 'अ' व 'ब' — ड) यापैकी नाही

३) समाजाने घातलेली बंधने पाळून विषय भोग घेणे म्हणजे ---.
अ) समाधि — ब) ध्यान
क) आसन — ड) ब्रम्हचर्य

४) भक्ती योगामध्ये कशाला अधिक महत्व आहे?
अ) श्रद्धा — ब) भावना
क) दोन्ही 'अ' व 'ब' — ड) यापैकी नाही

५) अष्टांगयोगातील नियमाचे घटक ---.
अ) संतोष — ब) तप
क) स्वाध्याय — ड) वरील सर्व

६) एखाद्या विशिष्ट वस्तूवर नजर स्थिर ठेवण्याच्या क्रियेला --- म्हणतात.
अ) त्राटक — ब) दृष्टी
क) दोन्ही 'अ' व 'ब' — ड) यापैकी नाही

७) कैवल्यधामची स्थापना --- साली केली गेली.
अ) १९३४ — ब) १९४७
क) १९४८ — ड) १९२४

८) अष्टांगयोगाची सुत्रमय बांधणी ––– यांनी केली.

अ) महामुनी पतंजली ब) महर्षी व्यास

क) श्री कृष्ण ड) यापैकी नाही

९) 'आस' या धातूपासून ––– शब्द बनला आहे.

अ) प्राणायाम ब) प्रत्याहार

क) धारणा ड) यापैकी नाही

१०) अष्टांगयोगात प्राणायाम ही ––– नंबरची पायरी आहे.

अ) पहिली ब) दुसरी

क) तिसरी ड) चौथी

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) मानवी जीवनात योगाची भूमिका स्पष्ट करा. **१०**

ब) योगिक आहार स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

अ) भारतातील योग शिक्षण केंद्र आणि त्यांचे कार्य लिहा.

ब) मानवी शरीरातील विविध संस्थावर आसनाचा होणारा परिणाम लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

अ) शुद्धीक्रिया म्हणजे काय ते सांगून आधुनिक जीवनात त्याचे महत्व आणि हेतू स्पष्ट करा.

ब) शारीरिक व्यायाम ही संज्ञा स्पष्ट करुन योगिक व्यायाम आणि शारीरिक व्यायाम तुलना करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**

अ) सूर्यनमस्कार पद्धत स्पष्ट करा.

ब) योगाची ध्येय व उद्दिष्टे

क) योगाची गरज आणि महत्व

ड) अष्टांगयोग

इ) ताणतणाव आणि ध्यान

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Yogic Sciences (23503103)

Day & Date: Tuesday, 23-12-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **10**

1) Which day celebrated as 'International Day of Yoga'?
a) 29 Aug b) 21 June
c) 23 June d) None of these

2) In hatyog 'H' means _____.
a) Right Nostril b) Left Nostril
c) Both a and b d) None of these

3) It means enjoying the subject by following restrictions imposed by the society.
a) Samadhi b) Dhyan
c) Aasan d) Celibacy

4) Who is more important in Bhakti Yoga?
a) Shraddha b) Feeling
c) Both a and b d) None of these

5) Elements of Niyama in Ashtang Yoga.
a) Santosh b) Tap
c) Swadhya d) Above all

6) The process of keeping static insight on specific thing means _____.
a) Tratak b) Drushti
c) Both a and b d) None of these

7) In _____ Swami Kaivalyanand established Kaivalyadham.
a) 1934 b) 1947
c) 1948 d) 1924

8) The systematic design of Ashtangyog was done by _____.
a) Mahamuni Patanjali b) Maharshi Vyas
c) Lord Shrikrishna d) None of these

9) The word _____ is derived from 'Aas'
a) Pranayam b) Pratyahar
c) Dharna d) None of these

10) Pranayam is the _____ step in Ashtangyog.

a) Ist b) IInd

c) IIIrd d) IVth

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain the role of Yoga in human life. **10**

b) Explain Yogic Diet. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain Yoga Education centers and their Function.

b) Write effects of Aasanas on various system of Human Body.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Define the Shudhikriyas and explain their importance and purpose in modern life.

OR

b) Explain the term exercise compare Yogic exercises and Physical Exercise.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four) **20**

a) Explain Suryanamaskar method.

b) Aim and Objective of Yoga

c) Need and importance of Yoga

d) Ashtang Yog

e) Stress and Meditation

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड् (सत्र - I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Test, Measurement and Evaluation in Physical Education (23503111)

वार, दिनांकः शुक्रवार, २६-१२-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळः दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) रॉजर्सच्या कसोटीने ––– मोजतात.
अ) कारक प्रशिक्षण क्षमता ब) शारीरिक क्षमता
क) क्रीडा कौशल्य क्षमता ड) कमीत कमी स्नायूची ताकत

२) ––– यांनी शारीरिक पात्रता चाचणी तयार केली.
अ) न्यूटन ब) नॅश
क) बॅरो ड) वरील सर्व

३) ––– च्या साहयाने लवचिकता मोजली जाते.
अ) फ्लेकझोमेजर ब) ग्रीपडायनामोमिटर
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

४) कसोटीची ––– तपासणे म्हणजे वैधता.
अ) सात्यता ब) सत्यता
क) वस्तूनिष्ठता ड) गरज

५) महाविद्यालयातील मुलांची कारक क्षमता मोजण्यासाठीची चाचणी ––– यांनी तयार केली.
अ) जॉन्सन ब) नेल्सन
क) बॅरो ड) वरील सर्व

६) शारीरिक क्षमता चाचणीचे मापन कोणी केले?
अ) नॅश ब) क्राउस वेबर
क) नेल्सन ड) वरील सर्व

७) रोधाच्या विरोधात काम करण्याची स्नायूची किंवा समुहाची क्षमता म्हणजे –––.
अ) लवचिकता ब) ताकत
क) वेग ड) दिशाभिमुखता

८) शॉर्ट सर्व्हिस चाचणी ––– मध्ये वापरली जाते.
अ) व्हॉलीबॉल ब) बॅडमिंटन
क) बास्केट बॉल ड) टेनीस

९) शरीराचा घेर मोजणाऱ्या साहित्यास ––– म्हणतात.
अ) पिकफ्लो ब) स्लायडिंग कॅलीपर
क) स्किनफोल्ड ड) वरील सर्व

१०) क्राऊस वेबर कसोटीमध्ये ––– बाबी आहेत.
अ) पाच ब) चार
क) सहा ड) सात

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) मोर ख्रिस्ती सॉकर सामान्य चाचणी सोयिस्तर स्पष्ट करा. **१०**
ब) फ्रिडाडेल हॉकी चाचणी सोयिस्तर स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) आर्फड (AAHPERD) आरोग्य फिटनेस चाचणी सोयिस्तर स्पष्ट करा.
ब) कसोटी, चाचणी व मापन यांची शारीरिक शिक्षण व क्रीडा मध्ये गरज व महत्त्व लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) एरोबिक क्षमता चाचणीची कोणतीही एक चाचणी स्पष्ट करा.
ब) ऍनारोबिक क्षमता चाचणी सोयिस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) रॉजर्स शारीरिक क्षमता निर्देश
ब) मिलर वॉलव्हॉली चाचणी
क) क्राऊस वेबर चाचणी
ड) मल्टिस्टेज फिटनेस चाचणी
इ) कारक क्षमता चाचणी

Seat No.	

Set **P**

M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Test, Measurement and Evaluation in Physical Education (23503111)

Day & Date: Friday, 26-12-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **10**

1) Rogers test measures _____.
a) Motor educability b) Physical fitness
c) Skill ability in sports d) Maximum muscular strength

2) _____ constructed general ability test.
a) Newton b) Nash
c) Burrow d) All of these

3) _____ instrument is used for measuring flexibility.
a) Flexiomeasure b) Gripdynamometer
c) Both a and b d) None of these

4) To measure _____ of test or instrument is called.
a) Consistency b) Truthfulness
c) Objectivity d) Relevance

5) Motor ability test for college boys constructed by _____.
a) Johnson b) Nelson
c) Barrow d) All of these

6) Who measures Physical Fitness.
a) Nash b) Kraus Weber
c) Nelson d) All of these

7) _____ is an ability of group of muscle to get overcome against the resistance.
a) Flexibility b) Strength
c) Speed d) Agility

8) Short service test is used in _____.
a) Volley Ball b) Badminton
c) Basket Ball d) Tennis

9) For measuring body girth _____ instrument is used.
a) Pick flow
b) Sliding calliper
c) Skinfold
d) All of these

10) Kraus Weber test consists of _____ items.
a) Five
b) Four
c) Six
d) Seven

Q.2 Answer the following questions.
a) Explain in details Mor-Christian general Soccer ability test. **10**
b) Explain in details Friendel Hockey test. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**
a) Explain in details AAHPERD Health Related fitness Battery.
b) Explain in details Need and importance of Test, Measurement and Evaluation in Physical education and Sports.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **15**
a) Explain in details any one test for aerobic capacity.

OR

b) Explain in detail Anaerobic capacity test.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four) **20**
a) Rogers Physical Fitness index
b) Miller Wall volley Test
c) Kraus Weber Test
d) Multi Stage fitness test
e) Motor Fitness test

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Applied statistics in Physical Education and Sport (23503201)

वार, दिनांकः बुधवार, १७-१२-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळः दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) ––– हे विस्ताराचे सूत्र आहे.
अ) उच्चतम गुणांक + निचतम गुणांक
ब) उच्चतम गुणांक – निचतम गुणांक
क) मध्य गुणांक / 2
ड) सर्व गुणांकाची बेरिज

२) कोणते चलाचे उदाहरण नाही?
अ) उंची ब) वनज
क) न्यादर्शाचा आकार ड) वय

३) चतुर्थक गुणांकाना ––– भागात विभागते
अ) 2 समान भाग ब) 3 समान भाग
क) 4 समान भाग ड) यापैकी नाही

४) खालिलपैकी कोणता प्राप्तांकाचा प्रकार नाही?
अ) अखंडित ब) खंडित
क) पॅरामेट्रिक ड) चल

५) प्राप्तांकामध्ये विषमितता असताना केंद्रीय प्रवृत्तीचे कोणते परिणाम वापरले जाते?
अ) मध्यमान ब) मध्यगा
क) बहूलक ड) यापैकी नाही

६) प्रमाण विचलन ––– चे मापन करते.
अ) केंद्रिय प्रवृत्ती ब) प्राप्तांकाचे विचलन
क) प्राप्तांकांची वारंवारीता ड) सहसंबंध

७) उर्ध्वगामी वक्र ––– चे प्रतिनिधीत्व करते.
अ) संचित वारंवारिता ब) प्रमाण विचलन
क) चतुर्थक ड) सहसंबंध

८) काय–स्क्वेअर कसोटी ––– साठी वापरतात.
अ) सहसंबंध तपासण्यासाठी
ब) स्वाधिनता तपासण्यासाठी
क) मध्यमानाची तुलना करण्यासाठी
ड) यापैकी नाही

९) ANOVA चा अर्थ ––– आहे.
अ) ॲनालिसीस ऑफ व्हेरियंन्स ब) ॲवरेज ऑफ वेरिएबल्स
क) ॲनालिसीस ऑफ वेरिएबल्स ड) यापैकी नाही

१०) खालिलपैकी कोणते सहसंबंध मापनाचे परिमाण आहे?
अ) सहसंबंध सह–गुणक ब) काय– स्क्वेअर
क) ॲनोव्हा ड) वारंवारिता बहुभूज

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
१) संख्याशास्त्रामध्ये वापरल्या जाणाऱ्या विविध प्राप्तांकाचे प्रकार काय आहेत? **१०**
२) मध्यमान, मध्यगा आणि बहुलक यांच्यातील फरक काय आहेत? **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर द्या. (कोणतेही एक) १५
१) संख्याशास्त्राची व्याख्या सांगा आणि त्याचे शारीरिक शिक्षण व क्रीडेतील महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.
२) प्रमाण विचलन संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्याचे शारीरिक शिक्षण व क्रीडेतील महत्व स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५
१) खाली दिलेल्या कोष्टकाच्या आधारे मध्यमान आणि प्रमाण विचलन शोधा.

वर्गांतर	**६०–६९**	**५०–५९**	**४०–४९**	**३०–३९**	**२०–२९**	**१०–१९**
वारंवारीता	१	४	**१०**	१५	८	**१०**

किंवा

२) प्रसामान्य संभव वक्र स्पष्ट करा आणि त्याचे गुणधर्म सांगा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**

अ) आयतालेख

ब) 'Z'स्केल

क) वारंवारिता कोष्टक

ड) जनसंख्या

इ) चतुर्थक विचलन

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Applied statistics in Physical Education and Sport (23503201)

Day & Date: Wednesday, 17-12-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **10**

1) The formula for range is _____.
a) Maximum value + Minimum value
b) Maximum value – Minimum Value
c) Mean Value / 2
d) Sum of all observations

2) Which is not an example of a variable?
a) Height b) Weight
c) Sample size d) Age

3) Qualities divides data into _____.
a) 2 equal parts b) 3 equal parts
c) 4 equal parts d) None of these

4) Which of the following is not a type of data?
a) Continuous b) Discrete
c) Parametric d) Variable

5) Which measure of central tendency is used when the data is skewed?
a) Mean b) Median
c) Mode d) None of these

6) Standard deviation measures _____.
a) Central tendency b) Spread of data
c) Frequency of data d) Correlation

7) The Ogive curve represents _____.
a) Cumulative frequency b) Standard deviation
c) Quartiles d) Correlation

8) The Chi- square test is used for _____.
a) Testing Correlation b) Testing independence
c) Comparing means d) None of these

9) ANOVA stands for _____.
a) Analysis of variance
b) Average of variables
c) Analysis of variables
d) None of these

10) Which of following is a measure of correlation?
a) Coefficient of correlation
b) Chi-square test
c) ANOVA
d) Frequency Polygon

Q.2 Answer the following questions.
a) What are the different types of data used in Statistics? **10**
b) What is the difference between mean, median and mode? **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**
a) Define statistics and explain its importance in physical education and sports.

OR

b) Define standard deviation and give its importance in physical education and sports.

Q.4 Answer the following question. (Any One) **15**
a) Find mean & standard deviation for the given following table.

Class	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19
Frequency	1	4	10	15	8	2

OR

b) Explain normal curve and give its properties in detail

Q.5 Short Notes (Any Four) **20**
a) Histogram
b) ‘Z’ scale
c) Frequency table
d) Population
e) Quartile deviation

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षाः ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Physiology of Exercises (23503202)

वार, दिनांकः शुक्रवार, १९-१२-२०२५ | कमाल गुणः ८०

वेळः दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) व्यायामाच्या वेळी फुफ्फुसाचे वायुवीर्जन ––– यामुळे वाढ होते.
अ) सांध्याची हालचाल | ब) लंबमज्जेकडून श्वसनेद्राकडे संवेदन
क) स्नायू आकुंचन | ड) वरील सर्व

२) एका श्वसनात जास्तीत जास्त हवा आत घेणे व बाहेर टाकणे याला ––– म्हणतात.
अ) टायडल हवा | ब) टायडल व्हॅल्यूम
क) व्हायटल कॅपॅसिटी | ड) यापैकी नाही

३) विश्रांती कालावधीत दर मिनीटाला ––– मिलीलीटर एवढा ऑक्सीजन वापरला जातो.
अ) २५० | ब) ८५०
क) ४५० | ड) ६५०

४) ए. टी. पी ची प्रक्रिया ––– मधून निर्माण होते.
अ) स्नायूपेशी | ब) हाडे
क) हृदय | ड) फुफ्फुस

५) ए. टी. पी चे कार्य कोणते?
अ) श्वसन | ब) वाढ
क) फोटोसिन्थेसिस | ड) वरील सर्व

६) पेशीला उर्जा कुठून मिळते?
अ) FAD | ब) ATP
क) NAD | ड) NADH

७) पेशीमध्ये ए. टी. पी कोठे तयार होते?
अ) मायटोकॉन्ड्रीयाच्या आतमध्ये ब) न्यूक्लीअस
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

८) शरीर क्रियात्मक शास्त्राच्या ज्ञानाची गरज ——— यांना असते.
अ) मार्गदर्शक ब) शारीरिक शिक्षण शिक्षक
क) शारीरिक तंदुरुस्ती तंत्र ड) वरील सर्व

९) स्लायडिंग फिलामेंट थेरीचे जनक ——— आहेत.
अ) कोलान ब) निकोलस
क) ॲन्ड्र्यू हक्सेल नायडरगर्फी ड) यापैकी नाही

१०) स्लायडिंग फिलामेंट थेरीचे ——— प्रकार आहेत.
अ) चार ब) सहा
क) पाच ड) आठ

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) आंतरराष्ट्रीय ऑलंपिक मध्ये डोपिंग विरोधी नियम स्पष्ट करा. **१०**
ब) श्वसन संस्थेवर व्यायामाचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर द्या. (कोणताही एक) **१५**
अ) अस्थिस्नायूचे सूक्ष्म रचना स्पष्ट करा.
ब) ATP स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) शरीर विज्ञान शास्त्र (physiology) व्यायामाची गरज व महत्व स्पष्ट करा.
ब) हृदय (रक्ताभिसरण) संस्थेवर व्यायामाचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) रक्तदाब
ब) हृदयगतीवर परिणाम करणारे घटक
क) दुय्यम श्वसन
ड) हृदयाचे चक्र
इ) स्नायूचे आकुंचन

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Physiology of Exercises (23503202)

Day & Date: Friday, 19-12-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **10**

1) The increase of lung aeration of exercise due to _____.
a) Movement of joints b) Sensation through media
c) Muscle Construction d) All of these

2) Maximum air inhale exhale in one time is called _____.
a) Tidal Air b) Tidal Volume
c) Vital capacity d) None of these

3) Oxygen used in rest for a minute is _____ milliliter.
a) 250 b) 850
c) 450 d) 650

4) The process of ATP is produce in the _____.
a) Muscle cell b) Bone
c) Heart d) Lungs

5) Which of the following are function of ATP?
a) Respiration b) Growth
c) Photosynthesis d) All of these

6) Which is called the cell energy currency?
a) FAD b) ATP
c) NAD d) NADH

7) Where is ATP made in the cell?
a) Inner memberance of the mitochondria
b) Nucleus
c) a and b both
d) None of these

8) Knowledge of physiology of exercise is essential to ______.
a) Coach b) Physical Education Teacher
c) Fitness Expert d) All of these

9) The father of sliding filament theory is _____.
a) Colin
b) Nicolas
c) Andrew Huxley Niedergerle
d) None of these

10) Types of sliding filament theory are _____.
a) Four
b) Six
c) Five
d) Eight

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain in details International Olympic Antidoping Rules. **10**

b) Explain in details Effect of exercise on Respiratory system. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain in details micro structure of the skeletal muscle.

b) Explain in details ATP.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain in details Need and importance of physiology of exercise.

OR

b) Explain in details Effects of exercise and training on the Cardiovascular system.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four) **20**

a) Blood Pressure
b) Factors affecting heart rate
c) Second wind
d) Cardiac cycle
e) Muscular contraction

SLR-KD-8

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
Athlete care and rehabilitation (23503203)

वार, दिनांक: सोमवार, २२-१२-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) खांदा निखळणे हे सर्वसामान्यपणे ––– या खेळात जास्त असते.
अ) ज्युडो ब) टेनिस
क) चेस ड) यापैकी नाही

२) लचक ही जखम ––– शी संबंधित आहे.
अ) जोडपेशी ब) हाडे
क) अस्थिबंधने ड) यापैकी नाही

३) रोगनिदान विषयक अशक्तपणाच्या जखमेच्या परिणाम हाड मोडणे म्हणजे –––.
अ) ॲब्रेशन ब) अस्थिभंग
क) निखळणे ड) यापैकी नाही

४) क्रीडेमधील पुर्नवसन हे ––– मुळे होते.
अ) जलचिकित्सा ब) करेक्टिव्ह व्यायाम प्रकार
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

५) मानेची दुखापत ––– मुळे होते.
अ) जोराने फ्लेक्शन करणे ब) जोराने एक्सटेंशन करणे
क) जोराने गोलाकार फिरवणे ड) वरील सर्व

६) खालीलपैकी कोणती दुखापत स्वता: उपचार करू शकत नाही.
अ) अस्थिभंग ब) स्प्रेन
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

७) खालीलपैकी स्प्रेन दुखापती मध्ये कोणती दुखापत सहभागीत होते.
अ) हाडे ब) स्नायूतंतू
क) रक्तवाहिन्या ड) यापैकी नाही

८) खालीलपैकी कोणती दुखापत मणक्याची आहे.

अ) अस्थिभंग ब) सांधा निखळणे

क) स्लिपडिस्क ड) यापैकी नाही

९) गुडघ्यामध्ये, मनगटामध्ये, घोटयामध्ये स्प्रेन दुखापती होण्याची कारणे ———.

अ) ज्यादाची पिळदार गती ब) लटकणे

क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

१०) घोटा स्प्रेन झाल्यावर घोटयावर बर्फ जास्तीत जास्त ——— मिनीटे ठेवा.

अ) ५ ते १० मिनीट ब) १० ते १५ मिनीट

क) १५ ते २० मिनीट ड) २० ते ३० मिनीट

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) क्रीडेतील पुर्नवसन क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा. **१०**

ब) पाठीच्या मणक्याचे परिक्षण सविस्तर स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

अ) मसाज सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) क्रीडा पुर्नवसनासाठी पॅसिव्ह व ॲक्टिव्ह व्यायाम सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

अ) फुटबॉल व कुस्ती खेळातील सर्वसामान्य व विशिष्ट दुखापती स्पष्ट करा.

ब) चांगल्या शरीर धारणेचे मूल्य स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**

अ) व्हॉलीबॉल मधील दुखापत

ब) फुटबॉल मधील स्नायूची दुखापत

क) वाईट शरीर धारणेचे कारणे

ड) पीएनएफ तंत्र

इ) हॉकी मधील दुखापती

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Athlete care and rehabilitation (23503203)

Day & Date: Monday, 22-12-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **10**

1) Shoulder dislocation injuries are commonly associated with ____.
a) Judo b) Tennis
c) Chess d) None of these

2) Sprain is an injury to ____.
a) Connective Tissue b) Bone
c) Ligament d) None of these

3) Break in a bone as a result of injury of pathology weakness is called ____.
a) Abrasion b) Fracture
c) Dislocation d) None of these

4) Rehabilitation of sports is done using ____.
a) Hydrotherapy b) Corrective Exercise
c) A and B both d) None of these

5) Neck injuries occurs due to ____.
a) Forcible Flexion b) Forcible extension
c) Forcible Rotation d) All of these

6) Which of the following injuries we cannot treat ourself ____.
a) Fracture b) Sprain
c) A and B both d) None of these

7) Which of the following involved in injuries called sprain?
a) Bone b) Ligament
c) Blood vessels d) None of these

8) Which of the following is a Spinal injury?
a) Fracture b) Dislocation
c) Slipped disc d) None of these

9) Sprin in the knee wrist or ankle occurs due to ____.

a) More twisting motion b) Hanging
c) A and B both d) None of these

10) To a sprained ankle do not apply on ice pack for more than ____.

a) 5 to 10 minutes b) 10 to 15 minutes
c) 15 to 20 minutes d) 20 to 30 minutes

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain in details Sports rehabilitation with Sports examples. **10**

b) Explain in details examination of spine. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) 15

a) Explain in details Massage.

b) Explain in details Passive and Active exercise for Sports rehabilitation.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 15

a) Explain in details General and specific injuries in Football and Wrestling.

b) Explain in details Value of good posture.

Q.5 Short Notes (Any Four) 20

a) Injuries in Valley Ball

b) Muscle injuries in Foot ball

c) Causes of Bad Posture

d) PNF Technique

e) Injuries in Hockey

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड. (सत्र - II) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Sports Management and Curriculum design in Physical Education
(23503209)

वार, दिनांक: बुधवार, २४-१२-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) अभ्यासक्रम हा शब्द ––– ह्या लॅटीन शब्दापासून आला आहे.
अ) क्युरेर ब) गोल
क) येम ड) वरील सर्व

२) ––– हे पारंपारिक माध्यमात येते.
अ) इंटरनेट ब) टेलिव्हिजन
क) ब्लाग ड) सोशल नेटवर्कींग

३) शारीरिक शिक्षणाशी संबंधित खालीलपैकी ––– व्यवस्थापन आहे.
अ) नेतृत्व ब) वैयक्तिक
क) क्रीडा ड) वरील सर्व

४) व्यवस्थापनाचे मूलभूत कार्य ––– आहे.
अ) दिग्दर्शन आणि कार्यक्रम विकास
ब) आर्थिक व्यवस्थापन
क) योजना आणि संघटन
ड) वरील सर्व

५) खेळातील जनसंपर्क ––– शी संबंधित आहे.
अ) स्पर्धा ब) समाज
क) दोन्ही अ व ब ड) वरील सर्व

६) क्रीडा व्यवस्थापन ––– आहे.
अ) कला ब) विज्ञान
क) दोन्ही अ व ब ड) यापैकी नाही

७) एकात्मता हे ––– चे तत्त्व आहे.
अ) पाठ्यक्रम ब) अभ्यासक्रम
क) व्यवस्थापन ड) संघटन

८) अभ्यासक्रम ––– यास मार्गदर्शन करते.
अ) शिक्षक ब) पालक
क) विद्यार्थी ड) शाळा

९) पाठ्यक्रम हा एक ––– चा भाग आहे.
अ) वर्गखोली ब) अभ्यासक्रम
क) क्रियाकलाप ड) समाज

१०) विद्यार्थी केंद्रित हे ––– रचनेचे तत्त्व आहे.
अ) क्रीडा ब) शारीरिक शिक्षण
क) दोन्ही अ व ब ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) क्रीडा व्यवस्थापनाची व्याख्या आणि महत्त्व लिहा. **१०**
ब) क्रीडा व्यवस्थापनाचे कार्य स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५
अ) क्रीडा साहित्याचे प्रकार सांगून क्रीडा साहित्य खरेदी करायची पद्धत स्पष्ट करा.
ब) क्रीडा साहित्याची गरज स्पष्ट करुन क्रीडा साहित्याची निगा व काळजी कशी राखावी ते स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५
अ) अभ्यासक्रमाचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करुन अभ्यासक्रम बांधणीची तत्त्वे स्पष्ट करा.
ब) मनोरंजनाचा अर्थ आणि व्याख्या सांगून शारीरिक शिक्षणामध्ये मनोरंजनाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) जनसंपर्क स्पष्ट करा.
ब) शारीरिक शिक्षणातील अभ्यासक्रम साहित्याचा स्त्रोत
क) मैदानाची गरज आणि महत्त्व
ड) साहित्याची खोली
इ) कार्यक्रम व्यवस्थापनाची भूमिका

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Sports Management and Curriculum design in Physical Education (23503209)

Day & Date: Wednesday, 24-12-2025 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **10**

1) The word curriculum is derived from Latin word ____.
a) Currere b) Goal
c) Aim d) Above all

2) _____ comes under traditional media.
a) Internet b) Television
c) Blog d) Social Networking

3) The following _____ Management is related to Physical Education.
a) Leadership b) Personal
c) Sports d) Above all

4) The basic functions of management are _____.
a) Directing & Program development
b) Financial Management
c) Planning & Organization
d) Above all

5) Public relations are related to _____ in sports.
a) Competition b) Communities
c) Country d) Above all

6) Sports Management is _____.
a) an art b) a science
c) Both a & b d) None of these

7) Integration is the principle of _____ construction.
a) Syllabus b) Curriculum
c) Management d) Organization

8) Curriculum provides guidance for _____.
a) Teacher b) Parents
c) Students d) School

9) Syllabus is a part of _____.

a) Classroom b) Curriculum
c) Activities d) Society

10) Students centered is the principle of _____.

a) Sports b) Physical Education
c) Both a & b d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

a) Write the Definition and Importance of Sports Management. **10**

b) Explain function of Sports Management. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain the method of purchasing sports Equipment by mentioning the types of sports equipment.

b) Explain the need of sports equipment & Explain how to care and maintain sports equipment.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **15**

a) Explain the meaning and definition of Curriculum. Explain Principles of Curriculum Construction.

OR

b) Explain the need and importance of recreation in Physical Education by explaining the meaning & definition of recreation.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four) **20**

a) Explain Public Relation.

b) Source of Curriculum Materials in Physical Education

c) Play Ground-need & Importance

d) Equipment Room

e) Role of Programme Management

Seat No.	

Set P

एम्.पी.एड्. (सत्र – III) (नवीन) (CBCS) परीक्षाः ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
Scientific Principles of Sports Training (23503301)

वार, दिनांक : बुधवार, २९-१०-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळः सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) बदलत्या परिस्थितीत सराव करुन कौशल्याचे ——— करणे गरजेचे असते.
अ) एकत्रिकरण ब) विभागणी
क) सामान्यीकरण ड) यापैकी नाही

२) हातोडाफेक करणारा स्वतःभोवती फिरुन ——— निर्माण करतो.
अ) तरल ब) समतोल
क) बल ड) वरील सर्व

३) सांध्यातील हालचालीचा विस्तारीत कोन म्हणजे ———.
अ) वेग ब) लवचिकता
क) दमदारपणा ड) दिशाभिमुखता

४) व्यक्तीच्या शारीरिक तंदुरुस्ती, योग्यता, क्षमता याचा ——— हा प्रमुख घटक होय.
अ) रक्ताभिसरण संस्था ब) श्वसन संस्था
क) दोन्ही 'अ' व 'ब' ड) यापैकी नाही

५) फार्टलेक हा शब्द कोणत्या भाषेतून आला आहे?
अ) मराठी ब) जर्मन
क) संस्कृत ड) स्वाडिश

६) मायक्रो सायकलचा कालावधी ———.
अ) तीन महिने ब) सहा महिने
क) नऊ महिने ड) यापैकी नाही

७) प्रशिक्षण काळात ——— मुळे थकवा येतो.
अ) लॅक्टिक ॲसिड ब) ॲड्रेनल
क) कार्बन डाय ऑक्साईड ड) वरील सर्व

८) डोपींगसाठी ——— ही चाचणी घेतली जाते.
   अ) शुगर टेस्ट   ब) युरिन टेस्ट
   क) टूल टेस्ट   ड) यापैकी नाही

९) शटलरन चाचणीद्वारे ——— चे मापन केले जाते.
   अ) चपळता   ब) शक्ती
   क) ताकद   ड) वेग

१०) प्लायोमेट्रिक्स हे ——— नावाने ओळखले जाते
   अ) उड्यांचे प्रशिक्षण   ब) वजन प्रशिक्षण
   क) दोन्ही अ) व ब)   ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) क्रीडा प्रशिक्षणाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा. **१०**
ब) क्रीडा प्रशिक्षण म्हणजे काय ते सांगून क्रीडा प्रशिक्षणाची तत्त्वे स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) वार्षिक प्रशिक्षण कार्यक्रम कालावधीची चर्चा करा.
ब) प्रशिक्षण भार म्हणजे काय? भाराची जुळणी आणि भार जुळणी कोणत्या परिस्थितीत होते ते स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) प्रशिक्षण आणि स्पर्धेमध्ये मानसशास्त्रीय आणि शरीरशास्त्रीय दृष्ट्या कोणकोणत्या घटकाचा समावेश होतो ते उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
ब) शारीरिक तंदुरुस्ती घटकाची तपशिलवार यादी देवून त्यापैकी दोनचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणतेही चार) **२०**
अ) चक्रिय प्रशिक्षण
ब) मादक (उत्तेजक) औषधे घेण्याच्या विविध पद्धती
क) प्रतिभा ओळख आणि विकास
ड) अतिभाराची लक्षणे आणि कारणे
इ) उत्तेजक व्यायाम आणि शितलता व्यायाम

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Scientific Principles of Sports Training (23503301)

Day & Date: Wednesday, 29-10-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **10**

1) Under varying conditions while practicing it is necessary to ____ the skill.
a) Synthesis b) Divide
c) Generalize d) None of these

2) Hammer thrower by creating rotator movement himself very fast for create a _____.
a) Lever b) Balance
c) Force d) Above all

3) Range of movement of the joint is called ____.
a) Speed b) Flexibility
c) Endurance d) Agility

4) _____ major component of person's physical fitness are aptitude and ability.
a) Circulation system b) Respiratory system
c) Both a) & b) d) None of these

5) From which language is the word Fartlek ____.
a) Marathi b) German
c) Sanskrit d) Swedish

6) Duration of Micro cycle is ____.
a) Three months b) Six months
c) Nine months d) None of these

7) Fatigue comes during training due to ____.
a) Lactic Acid b) Adrenal
c) Carbon dioxide d) Above all

8) The test for doping is ____.
a) Sugar test b) Urine test
c) Tool test d) None of these

9) Shuttle run test measures _____.
a) Agility b) Power
c) Strength d) Speed

10) Plyometrics also known as ____.
a) Jumping training b) Weight training
c) Both a and b d) None of these

Q.2 Answer the following questions.
a) Explain the need and importance of Sports Training. **10**
b) What is meant by sports training? Explain principles of sports training. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**
a) Periodization of Annual training programme. Discuss
b) What is the training load? Explain the adaptation process & condition of adaptation.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**
a) Explain with suitable examples the Psychological & Physiological factors involved in training and competition.

OR

b) Give the list components of Physical Fitness and Explain any two of them.

Q.5 Short Notes (Any Four) **20**
a) Circuit training
b) Various doping method
c) Talent identification and development
d) Symptoms and causes of Overload
e) Warming up and Cooldown Exercises

Seat No.	

Set | P

एम.पी.एड् (सत्र - III) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Sports Medicine (23503302)

वार, दिनांक: शुक्रवार, ३१-१०-२०२५ कमाल गुण: ८०

वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) स्नायू तंतूना ज्यादाचा ताण पडण्याचे कारण ———.
अ) स्ट्रेन ब) स्प्रेन
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

२) क्रीडा दुखापती होऊ नये म्हणून खालीलपैकी कोणती काळजी घ्यावी?
अ) अन्न ब) योग्य तो उत्तेजक व्यायाम
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

३) क्रीडेतील दुखापती कमी करण्यासाठी ———.
अ) योग्य उत्तेजक हालचाली करावेत
ब) योग्य संरक्षणात्मक साहित्य वापरावेत
क) योग्य शारीरिक तंदुरूस्ती करावी
ड) वरील सर्व

४) क्रीडा वैधक शास्त्र ——— शी संबंधित आहे.
अ) जखमा आणि काळजी याबाबत उपचार
ब) ॲथलेटिक पोषण आणि आहार
क) अपंग खेळाडू
ड) वरील सर्व

५) क्रीडा वैधक शास्त्राचे महत्त्व ——— शी संबंधित आहे.
अ) बुद्धी, कौशल्य आणि शारीरिक शिक्षण कार्यक्रम मूल्यमापन
ब) क्रीडा प्रशिक्षणाची तत्वे पुरवणे
क) डोपिंग विषयी माहिती पुरवणे
ड) वरील सर्व

6) मानेची जखम ——— मुळे होते.
अ) फोरसेबल फ्लेक्शन ब) फोरसेबल एक्स्टेंशन
क) फोरसेबल रोटेशन ड) वरील सर्व

७) स्पाईन जखम ——— आहे.
अ) स्लिप डिस्क ब) अस्थि भंग
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

८) ——— स्ट्रेचिंग ज्यादाची लवचिकता निर्माण करते.
अ) स्थिर ब) पी. एन. एफ
क) ब्लास्टिक ड) ब आणि क

९) क्रीडेतील पुनर्वसन ——— ने केले जाते.
अ) जलचिकित्सा ब) योग्य व्यायाम
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

१0) बलाची निर्मिती आणि फायबर लेन्थींग ——— आहे.
अ) आयसोटोनिक आकुंचन ब) आयसोकायनेटिक आकुंचन
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) क्रीडा वैधक शास्त्राचा इतिहास लिहा. **१0**
ब) क्रीडेतील उदाहरणासह स्ट्रेचिंगचे व्यायाम सविस्तर स्पष्ट करा. **१0**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) क्रीडा वैधक शास्त्राचा अर्थ लिहा आणि शारीरिक शिक्षण व क्रीडा मध्ये क्रीडा वैधक शास्त्राची गरज स्पष्ट करा.
ब) क्रीडेतील उदाहरणासह समन्वयात्मक व्यायाम सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) अंतर्गत दुखापती व सांधा निखळणे क्रीडेतील उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) पाठीच्या कण्याच्या दुखापतीची (spine injuries) कारणे क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२0**
अ) फ्री हॅण्ड व्यायाम
ब) श्वसनाचे व्यायाम
क) कटिबंध व घोटा यांचे व्यायाम
ड) प्राईस थेरपी
इ) डोक्याच्या व मानेच्या दुखापती

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Sports Medicine (23503302)

Day & Date: Friday, 31-10-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **10**

1) Over staring of ligaments causes ____.
a) Strain b) Sprain
c) a and b both d) None of these

2) Which of the following is the main measure to save from sports injuries _____.
a) Food b) Proper warming up
c) a and b both d) None of these

3) To prevent an injury, one should always ____.
a) Warm up properly
b) Wear the appropriate equipment
c) Have appropriate fitness
d) All of these

4) Sports medicine deals with ____.
a) Prevention and treatment of injuries and earning
b) Athletic nutrition and diet allotment
c) Handicapped and earning
d) All of these

5) Importance of Sports Medicine deals with _____.
a) Talent identification and evaluation of Physical Education Programme
b) Provided sound principles for sports training
c) Provided knowledge about programme
d) All of these

6) Neck injuries occur due to ____.
a) Forcible flexion b) Forcible extension
c) Forcible Rotation d) All of these

7) Which of the following is a Spinal injuries ____.

a) Slipped disc b) Fracture
c) a and b both d) None of these

8) _____ stretching produce greater flexibility.

a) Static b) P.N.F
c) Blastic d) b and c

9) Rehabilitation of sports is done using ____.

a) Hydrotherapy b) Corrective Exercise
c) Both a and b d) None of these

10) Force production and fibre lengthening is also known as ____.

a) Isotonic contraction b) Isokinetic contraction
c) Both a and b d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

a) Write History of Sports Medicine. **10**

b) Explain in details stretching exercise with sports examples. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain meaning of Sports Medicine and explain need of Sports Medicine in Physical Education and Sports.

b) Explain in details Coordination exercise with sports examples.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain in details Dislocation and internal injuries.

b) Explain in details Spine Injuries and its causes.

Q.5 Short Notes. (Any Four) **20**

a) Free hand exercise

b) Breathing Exercise

c) Exercise for Hip and Ankle

d) Price therapy

e) Head and Neck injuries

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड. (सत्र - III) (नवीन) (CBCS) परीक्षाः ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Health Education and Sports Nutrition (23503303)

वार, दिनांक : सोमवार, ०३-११-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) ––– हे आरोग्याची परिमाणे आहेत.
अ) शारीरिक ब) मानसिक
क) सामाजिक ड) वरील सर्व

२) बॉडी मास इंडेक्स (BMI) मध्ये ––– हे म्हणजे कमी वजन होय.
अ) २४.९ पेक्षा कमी ब) २९.९ पेक्षा कमी
क) १८.५ पेक्षा कमी ड) यापैकी नाही

३) त्वचेची काळजी, नखे, डोळयांची निगा व आपतकालीन काळजी हे ––– घटकाशी संबंधित आहेत.
अ) आरोग्य सेवा ब) आहार
क) संतुलित आहार ड) यापैकी नाही

४) १ ग्रॅम प्रथिने ––– कॅलरीज होय.
अ) ५ ब) ४
क) ९ ड) यापैकी नाही

५) दुषित पाण्यामुळे ––– हा आजार होतो.
अ) क्षयरोग ब) एड्स
क) कुष्ठरोग ड) पटकी

६) ध्वनी प्रदुषणामुळे मानवी शरीरावर ––– हे परिणाम होतात.
अ) हृदयासंबंधी आजार ब) कानाचे आजार
क) मानसिक आजार ड) वरील सर्व

७) कार्बोदके चे प्रकार –––.
अ) साधे कार्बोदके ब) जटिल कार्बोदके
क) दोन्ही अ आणि ब ड) यापैकी नाही

८) WHO म्हणजे ———.
अ) जागतिक आरोग्य संघटना ब) जागतिक पाणी संघटना
क) जागतिक निवास संघटना ड) यापैकी नाही

९) समतोल आहाराचे ——— हे घटक आहेत.
अ) प्रथिने ब) कर्बोदके
क) जीवनसत्त्वे ड) वरील सर्व

१०) ——— हा ॲनोफिलीस नावाच्या डासांमुळे होतो.
अ) पटकी ब) मलेरिया
क) एड्स ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) संसर्गजन्य आणि असंसर्गजन्य रोगांची व्याख्या करा. **१०**
ब) दारु आणि तंबाखू सेवनाचे आरोग्यावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५
अ) क्रीडा पोषक आहाराचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा आणि खेळामध्ये पोषणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) वायु प्रदूषण म्हणजे काय ते सांगून वायू प्रदूषणाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५
अ) वैयक्तिक स्वच्छतेमध्ये आरोग्य शिक्षणाची भूमिका यावर चर्चा करा.
ब) लठ्ठपणा म्हणजे काय ते सांगून लठ्ठपणाची कारणे, धोके आणि व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) प्रथिने
ब) बॉडी मास इंडेक्स (बी. एम. आय)
क) ताण–तणाव व्यवस्थापन
ड) आरोग्य संस्था
इ) जल प्रदूषण

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: October/November – 2025
Health Education and Sports Nutrition (23503303)

Day & Date: Monday, 03-11-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 PM To 012:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **10**

1) ____ are determinants of the health.
a) Physical b) Mental
c) Social d) All of the above

2) In Body Mass Index range _____ is considered underweight.
a) Less than 24.9 b) Less than 29.9
c) Less than 18.5 d) None of these

3) Car of skin, nails, eyes and emergency are related to aspects of ____.
a) Health Service b) Balanced Diet
c) Nutrition d) None of these

4) I. gm protein = _____ cal.
a) 5 b) 4
c) 9 d) None of these

5) Polluted water causes ____ disease.
a) Tuberculosis b) AIDS
c) Leprosy d) Cholera

6) _____ are the effects of Noise pollution on human health.
a) Cardiovascular disease b) Hearing Loss
c) Mental Health Issues d) All the above

7) Types of carbohydrates _____.
a) Simple b) Complex
c) Both A & B d) None of these

8) WHO means ____.
a) World Health Organization b) Water Health Organization
c) World House Organization d) None of these

9) ____ are aspects of balanced nutrition.
a) Protein b) Carbs
c) Vitamins d) All the above

10) _____ caused by mosquito namely anopheles.

a) Cholera b) Malaria

c) AIDS d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

a) Define Communicable and Non- Communicable diseases. **10**

b) Explain effects of alcohol and tobacco on health. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Define meaning and definition of sports nutrition and explain importance of nutrition.

b) Describe air pollution and explain causes and effects of air pollution.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **15**

a) Discuss on role of health education in personal hygiene.

OR

b) Explain Obesity and explain causes, hazards and Management of Obesity.

Q.5 Short Notes. (Any Four) **20**

a) Protein

b) Body Mass Index (BMI)

c) Stress Management

d) Health Agencies

e) Water Pollution

Seat No.	

Set P

एम.एड् (सत्र - III) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Fitness and Wellness (23503310)

वार, दिनांक: गुरूवार, ०६-११-२०२५ — कमाल गुण: ८०

वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) स्थलांतर होत असताना जी क्षमता आपणास स्थिर ठेवते त्यास ––– म्हणतात.
अ) तंतोतंतपणा ब) लवचिकता
क) <u>तोल</u> ड) दिशाभिमूखता

२) दैनंदिन कामे ही न थकता करतो त्यास ––– म्हणतात.
अ) मानसिक निरामयता ब) गतीयुक्त निरामयता
क) शारीरिक क्षमता ड) यापैकी नाही

३) खालीलपैकी शारीरिक क्षमतेचा कोणता घटक नाही?
अ) दमदारपणा ब) जागृकता
क) दिशाभिमूखता ड) ताकत

४) स्फोटक ताकत ही ––– आहे.
अ) लवचिकता आणि गती ब) गती आणि ताकत
क) दमदारपणा आणि गती ड) यापैकी नाही

५) सहकार्यात्मक क्षमता प्राथमिक पणे ––– वर अवलंबून असते.
अ) श्वसन संस्था ब) पचनसंस्था
क) मध्यवर्ती मज्जासंस्था ड) यापैकी नाही

६) समतोल आहारामध्ये ज्यादा प्रमाणात ––– असते.
अ) प्रथिने ब) फळे
क) चरबी ड) वरील सर्व घटक

७) खालीलपैकी कोणते अन्नघटक आपले शरीर उबदार ठेवण्यास मदत करते?
अ) कार्बोदक		ब) प्रथिने
क) जिवनसत्त्वे		ड) चरबी

८) प्रथिने प्रामुख्याने ——— पासून मिळतात.
अ) मासे, मांस, अंडी		ब) हिरव्या पालेभाज्या
क) गहु		ड) सूर्यप्रकाश

९) लवचिकतेचे मोजमापन ——— नी केले जाते.
अ) डायनामोमिटर		ब) टेन्सोमीटर
क) गोनिओमिटर		ड) सायबेक्स

१०) हृदय श्वसन सहनशक्ती दमदारपणाची प्रशिक्षण कसोटी ——— द्वारे मापन केली जाते.
अ) ट्रेडमील		ब) डायनामोमिटर
क) अ आणि ब दोन्ही		ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) लवचिकता व्यायाम प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. **१०**
ब) श्वसन आणि विश्रांती तंत्र सविस्तर स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) वजन व्यवस्थापनाचे अध्यावत तंत्र उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) हृदय श्वसन दमदारपणाचे प्रशिक्षण योग्य त्या उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) दमदारपणा विकसनाचे प्रशिक्षण उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा
ब) शारीरिक क्षमतेचे तत्त्वे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) मध्यांग प्रशिक्षण
ब) मेडिसीन बॉलचे व्यायाम
क) शारीरिक क्षमता
ड) आहार
इ) पूर्ण आरोग्याची संकल्पना

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Fitness and Wellness (23503310)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **10**

1) The ability to maintain equilibrium when moving _____.
a) Accuracy b) Flexibility
c) Balance d) Agility

2) Performing daily chores without any fatigue is _____.
a) Mental weliness b) Dynamic ability
c) Physical Fitness d) None of these

3) Which of the following is not a component of Physical fitness?
a) Endurance b) Alertness
c) Agility d) Strength

4) Explosive Strength is _____.
a) Flexibility and Speed b) Speed and Strength
c) Endurance and speed d) None of these

5) Collaborative capacity primarily _____ depends on.
a) Respiratory Institute b) digestive system
c) Intermediate medullary tract d) None of these

6) Balance Diet consists high source of _____.
a) Protein b) Fruits
c) Fats d) All the Components

7) Which of the following micronutrients help us in keeping our body warm.
a) Carbohydrate b) Protein
c) Vitamin d) Fat

8) The main source of Protein is _____.
a) Fish, meat, eggs b) Green Vegetables
c) Wheat d) Sunlight

9) Assessment of Flexibility is done with the help of _____.

a) Dynamometer | b) Tensometer
c) Goniometer | d) Cyber

10) Test use to measure Cardiorespiratory endurance is _____.

a) Treadmill test | b) Dynamometer
c) A and B both | d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain in details types of Flexibility exercise. **10**

b) Explain in details Breathing and relaxation technique. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain with examples Advance techniques of Weight Management.

b) Explain in details Cardio respiratory endurance training with suitable examples.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **15**

a) Explain in details Training for Endurance development with suitable examples.

OR

b) Explain in details principles of Physical fitness.

Q.5 Short Notes. (Any Four) **20**

a) Interval training

b) Medicine Ball exercise

c) Physical fitness

d) Nutrition

e) Concept of total health

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र – IV) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
Information and Communication Technology in Physical Education (ICT) (23503401)

वार, दिनांक : मंगळवार, २८-१०-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०

१) मोडमचे प्रकार ———.
अ) चार ब) तीन
क) पाच ड) दोन

२) कॉम्प्यूटरचे प्रकार ———.
अ) दोन ब) चार
क) तीन ड) पाच

३) १ एम. बी = ——— किलोबाईटस्
अ) १०२४ ब) १०२४०
क) १००२४ ड) १२४

४) ——— ॲप्लीकेशन सॉफ्टवेअर मध्ये स्लाईड वापरल्या जातात.
अ) वर्ड ब) पॉवर पाईंट
क) एक्सेल ड) यापैकी नाही

५) सी. डी. म्हणजे ———.
अ) कॉम्प्यूटर डिस्क ब) कॉम्पॅक्ट डिस्क
क) कॅरॅक्टर डिस्क ड) कनसेप्ट डिस्क

६) ——— प्रिंटर कागदाच्या पृष्ठभागावर शाई शिंपडतात.
अ) प्लॉटर ब) लेझर
क) थर्मल ड) इंकजेट

७) इंटरनेटच्या माध्यमातून होणाऱ्या पत्रव्यवहाराला ——— म्हणतात.
अ) ई–कॉमर्स ब) ई–मेल
क) ई–सेवा ड) यापैकी नाही

८) ––– मध्ये सर्वाधिक साठवण क्षमता आहे.
अ) फ्लापी डिस्क   ब) झिप डिस्क
क) कॉम्पॅक्ट डिस्क   ड) हार्ड डिस्क

९) पॉवरपाईंटच्या सहाय्याने विद्यार्थ्यांना ––– अनुभूती देता येतात.
अ) स्थिर चित्रे   ब) चल चित्रे
क) ध्वनि   ड) वरील सर्व

१०) कॉपी केलेला मजकूर की बोर्डच्या मदतीने ––– या कीजने पेस्ट केला जातो.
अ) Ctrl + X   ब) Ctrl + V
क) Ctrl + C   ड) Ctrl + P

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) संगणकाची अदान उपकरणे (input devices) कोणती ते सांगून प्रत्येक उपकरणाचा उपयोग लिहा. **१०**

ब) कॉम्प्युटर मधील व्हायरस आणि त्याचे व्यवस्थापन स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१५**

अ) शारीरिक शिक्षणात माहिती तंत्रज्ञानाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) संशोधनात व प्रशासनात माहिती, संप्रेषण तंत्रज्ञानाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१५**

अ) एम एस वर्ड आणि एम एस एक्सल स्पष्ट करा.

ब) आऊटपुट डिवाईस म्हणजे काय ते सांगून सर्व आऊटपुट डिवाईस स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**

अ) ई–मेल संकल्पना आणि फायदे

ब) पॉवर पाईंट स्पष्ट करा

क) नेटवर्कचे प्रकार

ड) क्रीडामध्ये नेटवर्कचा उपयोग

इ) दैनंदिन जीवनामध्ये कॉम्प्यूटरचा उपयोग

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Information and Communication Technology in Physical Education (ICT) (23503401)

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **10**

1) Type of Modem is ____.
a) Four b) Three
c) Five d) Two

2) Type of Computer is ____.
a) Two b) Four
c) Three d) Five

3) 1MB = ____ Kilobytes.
a) 1024 b) 10240
c) 10024 d) 124

4) In which application software does slides is used ____.
a) Word b) PowerPoint
c) Excel d) None of these

5) Long form of C. D is ____.
a) Computer disk b) Compact disk
c) Character disk d) Concept disk

6) ____ printer sprink ink on the paper.
a) Plotter b) Laser
c) Thermal d) Inkjet

7) Correspondence over the Internet is called ____.
a) E-commerce b) E-mail
c) E-seva d) None of these

8) Highest storage capacity is of ____.
a) Floppy disk b) Zip disk
c) Compact disk d) Hard disk

9) Power Point helps students to give experience of ____.

a) Film slide b) Moving picture
c) Sound d) Above all

10) The copied content is pasted by ____ keys with help of keyboard.

a) Ctrl + X b) Ctrl + V
c) Ctrl + C d) Ctrl + P

Q.2 Answer the following questions.

a) What are the input devices of Computer? Use of each device. **10**

b) Explain Computer Viruses and its Management. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain the need and importance of Information technology in Physical Education and Sports.

b) Explain Scope of I.C.T. in Research and Administration.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain MS Word & MS Excel.

OR

b) What is meant by Output devices? Explain all of them.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four) **20**

a) E-mail concept and advantage

b) Explain the Power point.

c) Types of Networks

d) Use of internet in sports

e) Use of Computer in daily life

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र - IV) (नवीन) (CBCS) परीक्षा:
ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
Sports Psychology and Sport Sociology (23503402)

वार, दिनांकः गुरूवार, ३०-१०-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळः सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) समाज शास्त्र हे ——— चा शास्त्रीय अभ्यास करते.
अ) संस्कृती ब) खेळ
क) समाज ड) वातावरण

२) समाजशास्त्र हा शब्द ——— या दोन शब्दांनी बनला आहे.
अ) सोसायटीज व लॉगी ब) सोसायटीया व लॉगोस्टीया
क) सोसायटीस व लॅगस्वो ड) सोसीया व लॉगस

३) समाज शास्त्र म्हणजे ———.
अ) नैसर्गिक ब) मुद्दाम
क) प्रात्यक्षिक ड) कार्यात्मक

४) समाज ——— मध्ये उदयास आला.
अ) आशिया ब) युरोप
क) आफ्रिका ड) अमेरिका

५) क्रीडा मानसशास्त्राचे ज्ञान ——— यांना उपयुक्त आहे.
अ) मार्गदर्शक ब) खेळाडू
क) शारीरिक शिक्षण शिक्षक ड) वरील सर्व

६) ——— यांच्या मते मानसशास्त्र म्हणजे वैयक्तिक कृतीचे शास्त्र होय.
अ) वॅटसन ब) वुडवर्थ
क) हिलगार्ड ड) बी. सी. राय

७) समाजिकरण हे ——— निर्माण करते.
अ) स्वप्रतिमा ब) भावना
क) प्रेरणा ड) वरील सर्व

८) स्त्रियांची ॲथलेटिक्स मधील बदलती संस्कृती प्रतिमा ही ——— वाढवण्यास योगदान करते.

अ) पुरूष क्रीडा	ब) महिला क्रीडा
क) व्यक्तिमत्त्व	ड) वरील सर्व

९) ——— हे सामाजिक संस्थेचे गुणधर्म आहे.

अ) सामाजिकरण	ब) समायोजन
क) आंतरक्रिया	ड) विकास

१०) क्रीडा मानसशास्त्राच्या ज्ञानाचे उपयोजन ——— या ठिकाणी आवश्यक आहे.

अ) निवड पातळी	ब) पुर्नवसण पातळी
क) स्पर्धेची पातळी	ड) वरील सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) व्यक्तिमत्त्वाचा क्रीडा प्राविण्यावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. **१०**

ब) व्यक्तिभेद व क्रीडा प्राविण्य सविस्तर स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

अ) नेतृत्त्व आणि क्रीडा प्राविण्य सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) क्रीडा मानसशास्त्राचे भारतातील सद्यस्थिती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५

अ) समुह आंतरक्रिया आणि समुहाची रचना सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) समुह गतीमानता आणि समुहाचा आकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**

अ) परसेप्शन वर परिणाम करणारे घटक

ब) क्रीडा एक सामाजिक संस्था

क) स्वतःची संकल्पना व त्याचे मापण

ड) क्रीडेतील आक्रमकता

इ) कामगीरी आणि प्रेरणा

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Sports Psychology and Sport Sociology (23503402)

Day & Date: Thursday, 30-10-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **10**

1) Sociology is scientific study of _____.
a) Culture b) Sports
c) Society d) Environment

2) The word 'Sociology' is made up to two these are _____.
a) Societies and logy b) Society and logiscist
c) Socious and logos d) Socia and logus

3) Society is _____.
a) Natural b) Deliberate
c) Practical d) Functional

4) Society emerged in _____.
a) Asia b) Erope
c) Africa d) America

5) Knowledge of sports psychology is used to _____.
a) Couches b) Players
c) Physical education teacher d) All of these

6) According to _____ psychology can be defined as the science of the activities.
a) Watson b) Wood Worth
c) Hill Gard d) B. C. Raj

7) Socialization result in the creation of _____.
a) Self image b) Emotion
c) Motivation d) None of these

8) The changing cultural image of women athletic has contributed to the growth of _____.
a) Men sports b) Women sports
c) Personality d) All of these

9) _____ is the characteristic of social institutions.
a) Socialization b) Adjustment
c) Interaction d) Development

10) Application of knowledge of sports psychology is essential in the _____.
a) Selection stage b) Rehabilitation stage
c) Competition stage d) All of these

Q.2 Answer the following questions.
a) Explain in details effects of personality on sports performance. **10**
b) Explain in details individual difference and sports performance. **10**

Q.3 Answer the following question. (Any One) **15**
a) Explain in details Leadership and Sports Performance.
b) Explain in details Present Status of Sports Psychology in India.

Q.4 Answer the following question. (Any One) **15**
a) Explain in details Group interaction and Groups composition.
b) Explain in details Group dynamic and Group size.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four) **20**
a) Factors affecting perception
b) Sports as a social institution
c) Self concept - Method of Measurement
d) Aggression in sports
e) Achievement motivation

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र – IV) (नवीन) (CBCS) परीक्षाः ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Value and Environmental Education (23503408)

वार, दिनांक : शनिवार, ०१-११-२०२५ — कमाल गुणः ८०
वेळः सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) ऑटोरिक्षाचा धूर ––– प्रदूषणाचा परिणाम आहे.
अ) जमीन (माती) ब) पाणी
क) हवा ड) वरील सर्व

२) ––– साली विश्व व्याघ्र मंचाची स्थापना झाली.
अ) १९४८ ब) १९९४
क) २०१४ ड) २००४

३) गंगा नदी शुद्धीकरण अभियान योजनेचा मुख्य उद्देश ––– यांनी ठरविला.
अ) राजीव गांधी ब) इंदिरा गांधी
क) महात्मा गांधी ड) वरील सर्व

४) ध्वनी प्रदूषण तीव्रता मोजण्याचे ––– हे एकक आहे.
अ) किलोग्रॅम ब) पौंड
क) डेसिबल ड) मीटर

५) मूल्य रुजविण्याकरिता कोण महत्वाचे आहे?
अ) शिक्षक ब) पालक
क) समाज ड) वरील सर्व

६) अप्पिको आंदोलनाची सुरुवात कोणत्या साली झाली?
अ) १९८३ ब) १९९३
क) २०१३ ड) २०२३

७) जागतिक पर्यावरण समिती ––– वर्षी नेमण्यात आली.
अ) १९७२ ब) १९५२
क) १९९२ ड) २००२

८) आवाजाशी संबंधित ——— समस्या आहे.
अ) उच्च रक्तदाब ब) ऐकू न येणे
क) झोपेचा व्यत्यय ड) वरील सर्व

९) वृक्षांना पृथ्वीचे ——— देखील म्हणतात.
अ) फुप्फुसे ब) हृदय
क) यकृत ड) यापैकी नाही

१०) ——— कारणामुळे प्रदूषण होते.
अ) प्राणी ब) मानव
क) झाडे ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) मूल्य शिक्षणाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा. **१०**
ब) मूल्याचे प्रकार स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) पर्यावरण संवर्धन आणि शाश्वत विकासात शाळांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) ध्वनी प्रदूषण आणि पाणी प्रदूषण यावर सविस्तर लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) पर्यावरणीय नैतिकतेचे प्रश्न आणि संभाव्य उपाय स्पष्ट करा.
ब) पर्यावरणीय समस्या आणि त्यांचा मानवी जीवनावर होणारा परिणाम लिहा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) गंगा कृती आराखडा
ब) वनस्पती आणि प्राणी संवर्धन कायदा
क) हवा प्रदूषण
ड) अणुऊर्जा धोके
इ) प्रदूषण आणि सरकारचे धोरण

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Value and Environmental Education (23503408)

Day & Date: Saturday, 01-11-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **10**

1) The smoke of auto rickshaw is effect of ____ pollution.
a) Soil b) Water
c) Air d) Above all

2) In ____ year Global Tiger forum was established.
a) 1948 b) 1994
c) 2014 d) 2004

3) Ganga Purification Campaign Scheme, this aim was decided by ___.
a) Rajiv Gandhi b) Indira Gandhi
c) Mahendra Gandhi d) Above all

4) ____ unit to measure sound pollution.
a) Kilogram b) Pound
c) Decibel d) Meter

5) Who is the important for Value inculcation?
a) Teacher b) Parents
c) Social d) Above all

6) In which year Appiko movement was started.
a) 1983 b) 1993
c) 2013 d) 2023

7) World Environment Committee was appointed in ____ year.
a) 1972 b) 1952
c) 1992 d) 2002

8) ____ is problem related to noise pollution.
a) High blood pressure b) Hearing loss
c) Sleep disruption d) All above

9) Tree of Earth is called also _____.
a) Lungs b) Heart
c) Lever d) None of these

10) _____ causes of pollution.

a) Animal b) Human
c) Tree d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain the need & importance of Value education. **10**

b) Explain the types Values. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) 15

a) Explain role of schools in environmental conservation and sustainable development.

b) Write in details Noise Pollution and Water Pollution.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 15

a) Explain environmental ethics, issues and possible solution.

OR

b) Write the environmental problem and their impact of human life.

Q.5 Short Notes (Any Four) 20

a) Ganga Action plan

b) Law of Conservation of Plants and animal

c) Air Pollution

d) Nuclear Hazards

e) Pollution and Government Policies

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षाः
ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

Information and Communication Technology in Physical Education (ICT) (20503401)

वार, दिनांक : मंगळवार, २८-१०-२०२५ | कमाल गुणः ८०
वेळः सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) संगणक प्रणाली ही ——— वर आधारलेली आहे.
अ) लहरी ब) डिजीटल मोड
क) अनलॉक मोड ड) यापैकी नाही

२) माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानात ——— हा प्रमुख स्त्रोत आहे.
अ) नियोजन ब) मार्गदर्शन
क) माहिती ड) यापैकी नाही

३) इंटरनेटच्या माध्यमातून होणाऱ्या पत्रव्यवहाराला ——— म्हणतात.
अ) ई–मेल ब) ई–सेवा
क) ई–स्कूल ड) यापैकी नाही

४) वापरकर्त्याने काढून टाकलेल्या फाईल किंवा फोल्डर ——— मध्ये ठेवल्या जातात.
अ) रिसायकलबिन ब) माय कॉम्प्यूटर
क) माय ब्रीफकेस ड) यापैकी नाही

५) सादरीकरणा करता ——— या प्रोग्रॅमचा वापर केला जातो.
अ) एम. एस. एक्सेल ब) एम. एस. वर्ड
क) एम. एस. पॉवर पॉईंट ड) यापैकी नाही

६) WWW हे ——— चे संक्षिप्त रूप आहे.
अ) World Work Web ब) Wide Word Website
क) World Wide Web ड) यापैकी नाही

७) महाविद्यालय व्यवस्थापनात एक्सेल चा उपयोग ———.
   अ) वार्षिक अंदाजपत्रक   ब) कर्मचाऱ्यांची पगार पत्रके
   क) मिळालेला अनुदान नोंदी   ड) वरील सर्व

८) ——— हा संगणक प्रिंटरचा प्रकार आहे.
   अ) इंकजेट   ब) लेसर
   क) डॉट मॅट्रिक्स   ड) वरील सर्व

९) फॉन्ट ग्रुप हा ——— टॅब्ज अंतर्गत आहे.
   अ) होम   ब) व्हिव
   क) इन्सर्ट   ड) यापैकी नाही

१०) ——— हा संगणकाचा अविभाज्य भाग आहे.
   अ) मॉनिटर   ब) माऊस
   क) CPU   ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) संगणक म्हणजे काय? संगणकाचे कार्य स्पष्ट करा. **१०**
ब) एम. एस. ऑफिस आणि एक्सेल स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) आय. सी. टी. ची संकल्पना स्पष्ट करून शिक्षण आणि शारीरिक शिक्षणामध्ये आय. सी. टी. ची गरज आणि महत्त्व विशद करा.
ब) संगणकाचे प्रकार, अनुप्रयोग आणि वैशिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) संगणकामधील अदान उपकरणे आणि प्रदान उपकरणे स्पष्ट करा.
ब) महिती तंत्रज्ञानाची संशोधनातील उपयुक्तता स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) ई मेल चे क्रीडा क्षेत्रात फायदे
ब) आय. सी. टी. चा शैक्षणिक व्यवस्थापनात वापर
क) संगणकाचा दैनंदिन जीवनात वापर
ड) संगणकाची निगा व काळजी
इ) इंटरनेटचा शारीरिक शिक्षणात वापर

Seat No.	

Set | **P** |

M.P.Ed. (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Information and Communication Technology in Physical Education (ICT) (20503401)

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **10**

1) The computer system is based on ____.
- a) Wave b) Digital mode
- c) Unlock mode d) None of these

2) ____ is one of the major sources of Information Communication Technology.
- a) Planning b) Guidance
- c) Information d) None of these

3) Correspondence over the Internet is called ____.
- a) E-Mail b) E-Seva
- c) E-School d) None of these

4) User removed files are placed in _____.
- a) Recycle bin b) My computer
- c) My briefcase d) None of these

5) _____ programme is used for presentation.
- a) MS Excel b) MS Word
- c) MS Power Point d) None of these

6) WWW is an acronym for _____.
- a) World Work Web b) Wide Word Website
- c) World Wide Web d) None of these

7) The use of excel in College Management is _____.
- a) Annual budget records b) Employee salary sheets
- c) Received grants record d) Above all

8) _____ is a type of Computer Printer.
- a) Inkjet b) Laser
- c) Dot Matrix d) Above all

9) Font group is included in _____ tabs.
a) Home b) View
c) Insert d) None of these

10) _____ is an integral part of Computer.
a) Monitor b) Mouse
c) CPU d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

a) What is a Computer? Explain the function of Computer. **10**

b) Explain the MS Office and Excel. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain the concept of ICT and elaborate on the need and importance of ICT in Education and Physical Education.

b) Explain characteristics, types, and application of computers.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain Input and Output devices in Computer.

OR

b) Explain the usefulness of information technology in Research.

Q.5 Write Short Notes. (Any Four) **20**

a) E-mail Advantages in Sports

b) Use of ICT in Educational Management

c) Use of Computer in daily life

d) Computer Care

e) Use of Internet in Physical Education

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षाः
ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
Sports Psychology and Sport Sociology (20503402)

वार, दिनांक : गुरूवार, ३०-१०-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळः सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) समाजातील व्यक्तीची भूमिका आणि दर्जा निश्चित करणे अशा सर्व सवयींची एकत्रीकरण म्हणजे –––.
अ) व्यक्तीमत्त्व ब) व्यक्तीभेद
क) प्रेरणा ड) चिंता

२) ––– यांच्या मतानुसार व्यक्तीमत्त्व अशी गुणवत्ता आहे जी एखादा व्यक्ती दिलेल्या परिस्थितीला काम करु शकेल याची भाकीत करता येते.
अ) शेल्डन ब) लेबॉन
क) आर. बी. कॅटेल ड) यापैकी नाही

३) क्रीडा मानसशास्त्राच्या ज्ञानाचे उपयोजन ––– याठिकाणी आवश्यक आहे.
अ) निवड पातळी ब) पुनर्वसन पातळी
क) स्पर्धेची पातळी ड) वरील सर्व

४) क्रीडा सामाजिक स्तर संस्थेच्या ––– पातळ्या आहेत.
अ) तीन ब) दोन
क) चार ड) पाच

५) सामाजिकरण ––– हे निर्माण करते.
अ) स्वप्रतिमा ब) प्रेरणा
क) भावना ड) यापैकी नाही

६) प्रेरणेचे प्रकार ––– आहेत.
अ) दोन ब) तीन
क) चार ड) पाच

७) व्यक्तीभेद निर्माण होण्याची कारणे ———.
अ) अनुवंश ब) वातावरण
क) लिंगभेद व वय ड) वरील सर्व

८) खालीलपैकी ——— घटकाचा व्यक्तिमत्त्वावर परिणाम होतो.
अ) अनुवंश ब) वातावरण
क) शाळा व कुटुंब ड) वरील सर्व

९) तणावपूर्ण अवस्था ही ———.
अ) कार्यरत असणाऱ्यास फायदेशीर
ब) कार्यरत असणाऱ्यास तोट्याची
क) कार्यरत असणाऱ्यास फायद्याची ना तोट्याची
ड) यापैकी नाही

१०) क्रीडे मध्ये ——— प्रकाराचे आक्रमण केले जाते.
अ) दोन प्रकारे ब) तीन प्रकारे
क) एक प्रकारे ड) सहा प्रकारे

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) क्रीडा आणि समाज माध्यम सविस्तर स्पष्ट करा. **१०**
ब) क्रीडा मानसशास्त्राचे महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५
अ) व्यक्तिमत्त्व व क्रीडा प्राविण्य सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) नेतृत्त्व व क्रीडा प्राविण्य सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १५
अ) व्यक्तिभेदावर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) प्रेरणा व प्रेरणेचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) क्रीडा आणि समाज
ब) समुह गतीमान
क) आक्रमकता आणि क्रीडा प्राविण्य
ड) कारक अध्ययन
इ) चिंता आणि क्रीडा प्राविण्य

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Sports Psychology and Sport Sociology (20503402)

Day & Date: Thursday, 30-10-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **10**

1) ____ is integration of all habits which determine the role of status of the person in society.
a) Personality b) Individual difference
c) Motivation d) Anxiety

2) According to _____ personality is that quality which permits a prediction of what a person will do in a given situations.
a) Sheldon b) Lebon
c) R. B. Cuttell d) None of these

3) Application of knowledge of sports Psychology is essential in the _____.
a) Selection Stage b) Rehabilitation Stage
c) Competition Stage d) All of these

4) There are _____ level of sports organization.
a) Three b) Two
c) Four d) Five

5) Socialization results in the recreation of _____.
a) Self image b) Motivation
c) Emotion d) None of these

6) How many types of motivation are there?
a) Two b) Three
c) Four d) Five

7) The causes of individual difference is____.
a) Heredity b) Environment
c) Size difference and use d) Above all

8) The following _____ factor affects on personality.
a) Heredity b) Environment
c) School and Family d) Above all

9) A stressful condition is _____.

a) Advantageous of performer b) Detrimental to performer
c) Neither advantages d) None of these

10) How many types of aggression are there in Sports.

a) Two types b) Three types
c) One types d) Six types

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain in details Sports and Social Media. **10**
b) Explain in details importance of Sports Psychology. **10**

Q.3 Answer the following question. (Any One) **15**

a) Explain in details Personality and Sports performance.
b) Explain in details Leadership and Sports performance.

Q.4 Answer the following question. (Any One) **15**

a) Explain in details factor affecting individual difference.

OR

b) Explain in details Motivation and types of motivation.

Q.5 Write Short Notes (Any Four) **20**

a) Sports and Society
b) Group dynamic
c) Aggression and Sports performance
d) Motor Learning
e) Anxiety and Sports Performance

Seat No.	

Set P

एम.पी.एड्. (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर –२०२५
Value and environmental Education (20503408)

वार, दिनांक : शनिवार, ०१-११-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ०९:०० ते १२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१०**

१) मूलभूत मूल्य ––– आहे.
अ) देशभक्ती ब) राष्ट्रीय एकात्मता
क) व्यवस्थितपणा ड) वरील सर्व

२) ––– हे राष्ट्रीय मूल्य आहे.
अ) देशभक्ती ब) राष्ट्रीय एकात्मता
क) अ आणि ब दोन्ही ड) यापैकी नाही

३) मुला–मुलींना समान वागणूक म्हणजे –––.
अ) देशभक्ती ब) राष्ट्रीय एकात्त्मता
क) व्यवस्थितपणा ड) लिंग समानता

४) वृक्षारोपण ही ––– कृती आहे.
अ) भौतिक मूल्य ब) नैसर्गिक मूल्य
क) सांस्कृतिक मूल्य ड) वातावरणीय मूल्य

५) भारतातील हवा प्रदूषणाचे मुख्य माध्यम ––– आहे.
अ) औद्योगिकरण ब) अणुस्फोट
क) जंगलातील आग ड) वरील सर्व

६) जागतिक पर्यावरण दिन केव्हा साजरा केला जातो?
अ) ५ मे ब) ५ जून
क) ५ जुलै ड) ५ ऑगस्ट

७) गंगा शुद्धीकरण अभियान या योजनेचा मुख्य उद्देश ––– ठरविला.
अ) इंदिरा गांधी ब) पंडित नेहरू
क) मेधा पाटकर ड) वरील सर्व

८) पर्यावरणाची गुणवत्ता वाढविणे हे पर्यावरणाचे मुख्य ––– आहे.
   अ) वैशिष्ट्ये   ब) तत्व
   क) ध्येय   ड) उद्दिष्टे

९) वातावरण हे ––– संबंधित आहे.
   अ) हवा   ब) जमीन
   क) पाणी   ड) वरील सर्व

१०) चिपको आंदोलनाचे मुख्य ध्येय कोणते?
   अ) झाडांचे संरक्षण करणे   ब) जमिनीचे संरक्षण करणे
   क) प्राण्यांचे संरक्षण करणे   ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) मूल्य शिक्षण सविस्तर स्पष्ट करा. **१०**
ब) पर्यावरण शिक्षणामध्ये शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. **१०**

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) मूल्याची संकल्पना व मूल्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) मूल्य शिक्षणात शिक्षकाची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१५**
अ) पर्यावरण मूल्य, समस्या व आवश्यक उपाय सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) प्रदूषण मुक्त प्रणाली साठी शाळांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **२०**
अ) चिपको आंदोलन
ब) भूमिप्रदूषण
क) पालकांची पर्यावरण शिक्षणाविषयी भूमिका स्पष्ट करा
ड) घनपदार्थाचे प्रदूषण
इ) अपको आंदोलन

Seat No.	

Set P

M.P.Ed. (Semester - IV) (New/Old) (CBCS) Examination: October/November - 2025
Value and environmental Education (20503408)

Day & Date: Saturday, 01-11-2025 Max. Marks: 80
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. **10**

1) The core value is _____.
a) Patriotism b) National integration
c) Neatness d) All of these

2) ____ is National Value.
a) Patriotism b) National integration
c) Both a & b d) None of these

3) Equal treatment to boys and girls means ____.
a) Patriotism b) National integration
c) Neatness d) Equality of gender

4) Plantation is activity of _____.
a) Physical value b) Moral value
c) Cultural value d) Environmental

5) The main source of air pollution in India is ____.
a) Industrialization b) Nuclear explosion
c) Forest Fire d) All of these

6) When is the World Environment Day celebrated?
a) 5th May b) 5th June
c) 5th July d) 5th August

7) Ganga purification Campaign scheme this main aim decided by ____.
a) Indira Gandhi b) Pandit Nehru
c) Medha Patkar d) All of these

8) Developing quality of environment is the major _____ of environment.
a) Character b) Principle
c) Aim d) Objective

9) Environmental issues deals with_____.
a) Air b) Soil
c) Water d) All the these

10) What was the aim of Chipko Movement?

a) To protect tree
b) To protect Land
c) To protect Animal
d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain in details Need of Value Education. **10**

b) Explain in details Role of teachers in Environmental Education. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain in details concept and importance of Values.

OR

b) Explain in details Role of Teacher in Value Education.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **15**

a) Explain in details Environmental ethics, issues and possible solution.

OR

b) Explain in details Role of school in pollution free system.

Q.5 Short Notes (Any Four) **20**

a) Chipko Movement

b) Soil Pollution

c) Role of Parent in Value Education

d) Solid waste pollution

e) Apiko movement